

Gemensam artikel av Dan Sjöblom, generaldirektör Konkurrensverket, Carola Lemne, vd Svenskt Näringsliv, Germund Persson, chefsjurist Sveriges Kommuner och Landsting och Anna-Karin Hatt, vd Almega.

Publicerad i Dagens samhälle den 17 november 2016.

Konkurrens med schystare villkor

Oschyst konkurrens från kommuner och landsting eller berättigat intresse att ge medborgarna nödvändig service? Båda förhållandena kan vara sanna. Nu inleder Konkurrensverket, Svenskt Näringsliv, SKL och Almega en kampanj för ökad kunskap om regelverket och bättre dialog mellan näringslivet och det offentliga.

Väl fungerande konkurrens på marknaden gynnar konsumenterna. Konkurrensen pressar priserna, höjer kvaliteten och breddar utbudet av varor och tjänster. Konkurrens stimulerar samtidigt till en bättre användning av samhällets resurser, gör det möjligt för nya företag att komma in på marknaden och stärker de svenska företagens förmåga att hävda sig på internationella marknader. För att konkurrensen ska fungera krävs klara och tydliga spelregler för alla aktörer på marknaden – både privata och offentliga.

Eftersom offentliga aktörer verkar under andra förutsättningar än privata företag finns det en risk att konkurrensen snedvrids mellan privata företag och offentliga tjänster. I konkurrenslagen finns därför sedan 2010 bestämmelser om hur offentliga aktörer får agera på en konkurrensutsatt marknad. När reglerna trädde i kraft hade frågan om konkurrens på lika villkor mellan privat och offentlig sektor redan varit föremål för diskussion i flera år. Många branschorganisationer och enskilda företag kom till tillsynsmyndigheten Konkurrensverket med sina problem. Förväntningarna var stora att äntligen få hjälp gentemot det som upplevdes som oschyst konkurrens från offentliga aktörer.

Sedan dess har Konkurrensverket utrett ett stort antal ärenden och särskilt under det senaste året har flera domar meddelats där reglerna har prövats.

Konkurrensverket har utvärderat och analyserat rättspraxis samt samlat slutsatserna i en rapport som är publicerad på verkets webbplats. I den konstateras att de förväntningar som framför allt näringslivet hade på det nya regelverket när det trädde i kraft inte fullt ut har infriats.

Konkurrensverkets erfarenhet är samtidigt att det ofta finns en stark vilja hos offentliga aktörer att göra rätt. I många av de fall där ett tips eller en anmälan kommit in till Konkurrensverket har den offentliga aktören uppgett att man tänker ändra sitt agerande efter att en utredning har inletts. Ett exempel är Malmö stad, som avstod från sina planer att uppföra och hyra ut en nationalarena för bowling i Malmö. Ett annat exempel är SMHL, som ändrade sin avgiftspolicy, och ytterligare ett exempel är Kalmar Vatten som begränsade sin uppdragsverksamhet. Självrättelser hos offentliga aktörer är ett väldigt effektivt sätt att nå resultat i termer av bättre fungerande marknader.

Konkurrensverket rekommenderar därför företagare som upplever att de utsätts för oschyst konkurrens från offentliga aktörer att i första hand ta kontakt med kommunledningen, landstingsledningen eller det statliga bolaget eller myndigheten.

Även Svenskt Näringsliv och Almega ger samma rekommendation till sina medlemmar. Sveriges Kommuner och Landsting gör samma sak, och ser gärna att missnöjda företagare tar en direkt kontakt med den aktuella kommunen eller landstinget. Det ligger i kommunernas och landstingens intresse att verka för ett aktivt näringsliv som ger arbetstillfällen och skatteintäkter. En direkt kontakt med kommunen är ofta en snabbare och enklare väg att nå fram till en lösning än att gå omvägen via en anmälan till Konkurrensverket.

Svenskt Näringsliv, Konkurrensverket, Almega och Sveriges Kommuner och Landsting har också inletts ett samarbete som kommer att resultera i en gemensam informationskampanj under hösten. Syftet är att sprida kunskap hos företag och offentliga aktörer om hur de kan och bör förhålla sig till varandra på marknaden och i vilka fall det kan vara bra att involvera Konkurrensverket.

Vår gemensamma förhoppning är att denna satsning – som inleds med ett seminarium i Sundsvall den 22 november – blir en bra plattform för kunskapsspridning, diskussion och möten mellan Konkurrensverket, företagare, kommuner och landsting.

Vi är övertygade om att en ökad kunskap om regelverket underlättar en dialog mellan näringslivet och det offentliga.

Det ligger i allas vårt intresse att få till stånd en sund och livskraftig konkurrens på marknaden, där det offentliga och det privata kan mötas på olika sätt utan att göra det svårt för nya och etablerade företag att växa och utan att hamna i konflikt med rådande regelverk.

Dan Sjöblom, generaldirektör Konkurrensverket

Carola Lemne, vd Svenskt Näringsliv

Germund Persson, chefsjurist Sveriges Kommuner och Landsting

Anna-Karin Hatt, vd Almega